

Wstęp

Oddajemy do rąk Czytelników piąty tom „Rocznika Muzeum Papiernictwa”. Jednym z celów pisma jest dokumentowanie i popularyzowanie historii i działalności dusznickiego młyna papierniczego – najcenniejszego na ziemiach polskich reliktu dawnego papiernictwa. Rok 2011 był dla Muzeum Papiernictwa szczególny; instytucja organizowała wiele projektów z zakresu promocji, edukacji i kultury (spośród nich najważniejszym wydarzeniem były obchody dolnośląskiej inauguracji polskiego przewodnictwa w Radzie Unii Europejskiej). Jednak kulminacyjnym momentem, mającym istotny wpływ na wzrost znaczenia dusznickiej papierni, było nadanie jej przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej statusu pomnika historii. Wydarzenie to pozwala mieć nadzieję na wzrost zainteresowania nie tylko dziejami dusznickiego młyna papierniczego, ale również przeszłością innych papierni na ziemiach polskich: tą dawniejszą (dotyczącą okresu rękodzielniczego wyrobu), jak też bliższą nam czasowo (związaną z przemysłem papierniczym w ostatnich dekadach).

Najnowszy tom składa się z pięciu części. Pierwsza z nich, *Artykuły i rozprawy*, zawiera pięć opracowań omawiających zagadnienia dotyczące historii papiernictwa oraz znaczenia papieru w różnych dziedzinach życia. Rozprawa Rainera Sachsa i Urszuli Ososko *Czy rzeczywiście Konrad Ridiger?* weryfikuje utrwaloną w literaturze błędną informację na temat udziału świdnickiego papiernika przy fundacji ambony w tamtejszym kościele Pokoju. Piotr Galik w artykule *Śmiercionośne tworzywo* omawia znaczenie papieru w produkcji amunicji strzeleckiej. Opracowanie to pozwala zgłębić wiedzę na temat wykorzystania papieru do celu innego, niż powszechnie zwykliśmy sądzić. Artykuł dra Krzysztofa Popińskiego pt. *Przemysł papierniczy w Bolesławcu przed 1945 rokiem* porządkuje wiedzę na temat dziejów bolesławieckiego papiernictwa – zarówno przemysłu wytwórczego, jak też przetwórczego. Interesujące i niezwykle cenne jest opracowanie prof. Jacka Piotrowskiego pt. *Papier jako narzędzie walki politycznej na uchodźstwie w latach 1939–1945*. Dzięki badaniom przeprowadzonym przez Autora poznajemy rolę materiału piśmienniczego w niezwykle trudnym okresie naszych dziejów, w sytuacji, gdy jego dostępność była mocno ograniczona. Z kolei opracowanie Marcina Trzaski pt. *Papier w policji* pozwala zaobserwować rolę papieru w codziennej służbie funkcjonariuszy policji. Wprawdzie nowoczesne technologie komunikowania się, zapisywania i przekazywania informacji nie są policjantom obce, jednak okazuje się, że wielu czynności nie sposób zrealizować bez papieru.

W dziale *Materiały źródłowe* udostępniamy pierwsze powojenne opracowanie na temat dusznickiej papierni, przygotowane przed ponad pięćdziesięciu laty przez wówczas początkującego historyka sztuki, a dziś jeden z autorytetów w tej dziedzinie nauki – prof. Mariana Kutznera. Dotychczas dzieło pozostawało w maszynopisie,

co znacznie ograniczało jego dostępność. Publikacja studium w „Roczniku...” eliminuje tę niedogodność.

W dziale trzecim, *Relacje i wspomnienia*, publikujemy wywiad przeprowadzony przez Leszka Goetzendorf-Grabowskiego ze Stefanem Libiszowskim – najstarszym polskim papiernikiem, pamiętającym przedwojenne czasy przemysłu papierniczego, a następnie funkcjonowanie branży w warunkach gospodarki centralnie sterowanej.

W dziale poświęconym recenzjom opublikowana została opinia dr Małgorzaty Ruchniewicz o książce Klausa Sonnemanna i Lothara Hoffarta pt. *Heimatbuch Bad Reinerz. Eine Reise in die deutsche Vergangenheit von Stadt und Bad Reinerz, Grafschaft Glatz / Schlesien*, wydanej przed dwoma laty w Niemczech.

Obecny tom kończy Kronika 2010 roku.

Serdecznie dziękuję Autorom wszystkich opracowań opublikowanych w piątym tomie naszego pisma oraz członkom komitetu redakcyjnego: prof. Gottfriedowi Schweizerowi i Rainerowi Sachsowi. Szczególne podziękowania kieruję do dra Piotra Pregiela, który zechciał służyć pomocą w pracach nad wydaniem „Rocznika...” jako redaktor naukowy. Tom recenzowała specjalistka w zakresie historii gospodarczej – prof. Elżbieta Kościk, która była uprzejma przekazać cenne uwagi na temat poszczególnych tekstów, za co składam serdeczne podziękowania.

Piąty tom „Rocznika Muzeum Papiernictwa” został wydany dzięki wsparciu finansowemu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego, Polskiej Wytwórni Papierów Wartościowych S.A. oraz Gminy Duszniki-Zdrój. Dziękujemy!

*dr hab. Maciej Szymczyk
Dyrektor Muzeum Papiernictwa*